nuel Sà in summa, verbo Votum, ubi de voti irritatione n. 16. Probat autem *Suarez*, quia etsi id juramentum sit voto conjunctum, non efficit, ut votum maneat reservatum, nec ut maneat juramento firmatum, loquendo per se, sed tantùm eadem materia manet subjecta obligationi juramenti, nec est, cur unum possit impedire ulum potestatis erga aliud. Ergo ea conjunctio non impediet, quin illa facultate possit tolli, nunc unum, nunc aliud, siquidem si alterutrum esset solum, posset per illam tolli. Secundò, quia habens delegatam commutandi vota potestatem, aut in eis dispensandi potest non semel dumtaxat, sed sæpiùs cum eadem persona dispensare, vel commutare, circa obligationem religionis erga Deum per vota, vel juramenta soli Deo præstita: Ergo postquam delegatus concessit dispensationem, aut commutationem voti, potest eamdem concedere circa juramentum; & eadem ratione poterit simul tollere utrumque, quasi duas dispensationes simul concedendo. Tertiò, quia etsi sunt duo vincula diversa specie; at in ordine ad dispensationem, & commutationem, reputantur quasi unum & idem, & ejusdem rationis, nec unum addit alteri novam gravitatem intensivam, sed solam extensivam, idest plura vincula. Quartò probat, quia etiam satis probabiliter ait dici posse, sublato uno tolli indirectè aliud vinculum, absque nova dispensatione, aut commutatione. Sicut *num.precedenti* contingere diximus, quando juramentum est accessorium voto. Quia per dispensationem, vel commutationem unius tollitur materia illa, super quam alterum vinculum cadit, & declaratur placere Deo, ut illa non impleatur. Ergo per materiæ ablationem cessat indirectè alterum. Nec valet, si dicas, ex vi dispensationis, aut commutationis voti, solùm intelligi illam materiam non placere Deo, aut cessare, in ordine ad tale voti vinculum, non verò in ordine ad aliud juramenti vinculum. Non inquam valet, quia causa, & ratio illius remissionis, non est respectiva in ordine ad hoc, vel ad illud vinculum, sed fundatur simpliciter, & absolutè in conditionibus, & circumstantiis materiæ secundùm se, hic, & nunc spectatis. Ut constat ex *D. Thom.2.2. quæst.88. art.*10. Tandem, quia rem moraliter, & practicè spectando, parum refert ad obligationis vim in ordine ad Deum, sive uno modo, sive altero juramentum fiat, nec est minor obligatio, utrovis modo fiat. Et ait *Suarez numero* 19. aliquos Neotericos doctos hanc sententiam tenere. Et *Leonardus num.*17. relatus dicit non esse improbabilem.

20 Verùm existimo secundam sententiam esse probabiliorem; hanc tamen tertiam esse etiam valde probabilem, & tutam. Ducor, quòd quando duo concurrunt impedimenta probabilior sententia habet esse utrumque in eadem dispensatione narrandum, ut valeat, & ideò si alterum esset ex iis, in quibus potest Episcopus, alterum autem, in quo Pontifex solus, nequiret Episcopus in altero dispensare, propter concomitantiam alterius simul narrandi, & tollendi. Ut latissimè ex multis probavi *lib.*8. *de Matrimonio disp.* 23. *num.*2. Atque ideò, etsi possit ille delegatus virtute ejus facultatis auferre quodvis ex his vinculis per se stans, neutrum tamen poterit, quando concurrit utrumque. At quia *ea disp.*23. *nu.*1. diximus esse probabile, idque tenere multos *ibi* relatos, unius dispensationem vinculi non impediri per conjunctionem alterius, ideò est satis probabilis hæc tertia sententia, & nil referre utrumvis ex illis præcedat, & an sit alterum accessorium, an utrumque principale. Ut sustinet illa tertia sententia.

21 Atque idem prorsus dicendum est, si facultas illa sit ad juramenta Deo facta, nullam votorum faciendo mentionem, similiter enim extenderetur ad vota de eadem materia, concurrentia cum illis juramentis. Sicut quando est ad vota, diximus extendi ad juramenta. Quia eadem militat ratio. Ut in simili diximus *nu.*1.

22 Tandem si facultas esset limitata ad unicum votum, *Suarez eo c.*14. *num.ultim.* dicit esse probabile non tolli posse juramentum eidem concomitanter adjunctum, sed tantùm quando accessoriè, at esse æquè probabile, posse etiam tolli, etsi non accessoriè, sed concomitanter, & principaliter sit. Quia est probabile tolli etiam tunc juramentum indirectè ablato voto. Ut probatum est, *nu.*19. & propter rationem *ibi in fine* traditam. Et placet utique, dummodò juxta nostram sententiam dicamus probabilius esse non posse, quando juramentum non est accessorium. Atque idem prorsus est dicendum, si facultas illa esset ad unicum juramentum soli Deo, factum, nulla voti facta mentione. Ut constat ex dictis *num. praecedenti*.

SUMMARIUM.

Quando concessio dispensandi, aut commutandi vota est perpetua, extenditur non tantum ad emissa ante eam potestatis delegationem, sed etiam ad emittenda in posterum, nu. 23.

*Quando est temporalis, ut per bullam, & jubilæum, extenditur ad vota emissa post concessionem Romæ factam, ante tamen publicationem illius, nu.*24.

*An potestas hæc extendatur ad commutanda vota emittenda post illius promulgationem? Refertur quadam opinio, nu.*25.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*26.

*Quid, si esset potestas dispensandi? Refertur opinio, nu.*27.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*28.

23 Quæstio ultima. An potestas delegata ad dispensationem, & commutationem votorum restringenda sit ad sola emissa ante id privilegium? Qua in re constat privilegia hæc, quando perpetua sunt, extendi tam ad vota præterita, quam ad futura. Qualia privilegia sunt religiosorum. Quia cum privilegia sint perpetua, amplectuntur omne tempus. Et ita dicit esse certum *Simr. tom.2. de relig. tract. de voto, l.*6. *c.*13. *num.*2.

24 Secundò etiam est certum, quando privilegia sunt temporalia, ut Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi, extendi ad vota quæcumque emissa, non solùm ante concessionem Romæ factam, sed etiam postea, donec publicentur. Quia cum ex tunc incipiant privilegia hæc suum effectum sortiri, vota usque tunc emissa censentur ante concessionem facta. Sic dicit esset certum *Suarez ibidem*.

25 Sed difficultas est, an extendantur hæc privilegia ad vota emittenda post publicationem. Et loquendo de privilegiis commutandi vota, qualia conceduntur per Bullam, & Jubilæum, quidam negant, dicentes hujusmodi privilegia restringenda esse ad sola vota commutanda, quæ ante publicationem facta sunt. Ducuntur, quia cum vota sint tanti momenti, absurdum videtur concedere privilegium exemptionis ab eorum obligatione, antequam emittantur. Sic tradunt *Sotus l.*7. *de just. q.*4. *art.*3. *col.* 9. *versic. Post hæc de privilegiis, Cord. summ.qu.*149. *in fine, Graffis 1.p. decisionum l.*2. *c.*30. *nu.*9. *Angles floribus 2.p. qu.unica de voto, art.*8. *difficult.* 7. *proposit.*2. *Lud. Lop. 1.p. instruct. conscientia, c.*50. *col.* 2. *versic. Advertito tamen*.

26 Sed dicendum est posse commutari vota, sive ante, sive post emissa. Probatur ex doctrina *Glossæ, c. Quia circa, verb. Sed futuri, de privilegiis*, ubi docet verba indefinitè, & generaliter expressa in privilegiis, extendi ad futura. Cum ergo verba Bullæ, & Jubilæi concedentia votorum commutationem, sint generalia, & indefinita, extendentur ad vota etiam futura. Secundò, quia etsi verba privilegii non sint extendenda: at non sunt restringenda, ne claudant id, quod sonant. Cum ergo verba sint generalia, non est cur ad vota præterita restringantur. Tertiò, quia eodem prorsus tenore conceditur *ibi* absolutio à peccatis, & censuris, quo votorum commutatio. Sed illa extenditur in universum ad ante, & post contracta. Ergo, & hæc. Nec valet disparitas tradita à *Soto*, quòd absolutio à casibus spectet ad pœnitentiæ forum: alia verò sit facultas specialis. Quippe hoc ad illam restrictionem in una parte, & non in altera, nil prorsus refert. Cum forma utriusque concessionis sit æquè indefinita, & generalis. Quartò, quia concessio perpetua pro tota vita extenditur ad omnia futura pro toto vitæ curriculo. At eadem est proportio, & ratio concessionis pro tempore, quo durat jubilæus. Ergo hæc quoque extendetur ad vota toto illo tempore emittenda, quo bulla, & jubilæus duraverint. Tandem, quia incongruitas, quia nititur contraria sententia, est nullius momenti nec enim rationi dissonat, ut vouens obtineat facilem viam obtinendi dispensationem, aut commutationem, etiam pro votis futuris; imò est favor prudenter concessus ad alliciendos homines ad virtutis opera. Magisque incongruum videri posset habere viam obtinendæ dispensationis ab irregularitate, & suspensione postea ex culpa incurrendis, quam contraria sententia admittit. Atque ita docent *Navarr.* §. *In Levitico, octabili* 34. *num.*4. *versicul. Qua tamen omnia, & summa Latina c.*12. *num.*80. *in fine, Aragon.*2.2. *quæst.*88. *art.*11. *in dubio circa secundam conclusionem, fol.*1041. *column.*2. *paulò ante versiculum, Si quis autem quærat, Enriquez libro* 6. *de pœnitentia, c.* 16. *num.*3. *in commento, litera N. in fine, & lib.*7. *de indulgentiis, c.* 30. *nu.*5. *Lud. Lop.* 2. *p. instructi conscientia, ubi de clavibus, c.*9. *fol.*846. *Manuel in Bulla Cruciata*, §.9. *nu.*111. *Azor. tomo* 1. *instit. moral. lib.* 11. *c.*18. *q.*9. *Emmanuel Sà in summa, verb. Votum in fine, Petrus de Ledesma* 2. *tomo summæ, tractat.* 11. *c.*4. *dubio* 5. *Sayro in clavi regia, lib.*6. *c.*12. *nu.* 16. *Vivaldus candelabro sacramentorum*, 3. *p. cap.*14. *num.* 37. *Suarez eodem cap.* 13. *à num.* 4. *usque ad* 6. Et in hanc sententia inclinat *Corduba in suo quæstionario, libro* 5. *quæst.* 37. *propositione* 2.

27 Rursus circa facultatem dispensandi in votis, quidam sentiunt eam restringendam ad vota antea emissa. Sic tradunt *Manuel in Bulla cruciata*, §. 9. *num.* 116. & *Ludovicus Lopez num. praecedenti* relatus. Idem *Sotus* relatus *n. praced.*

28 Cæterùm nullam differentiæ rationem invenio, & ideò dicendum est, eam quoque ad vota futura extendi. Quia rationes traditæ, *nu.*26. ad id probandum in potestate commutandi, procedunt æquè in potestate dispensandi. Atque ita docent *Suarez* relatus *eo nu.*26. *Enriquez lib.* 7. *de indulgentiis c.* 30. *num.*5.

CAPUT LIV.

Quæ vota, & qualiter commutari valeant per regularium privilegia erga fæcularis, & per Bullam cruciatam, & jubilæum?

SUMMARIUM.

*Proponitur clausula Bullæ cruciatæ concedens vota commutari, num.*1.

*Proponitur clausula jubilæi indulgens idem, nu.*2.

Proponitur clausula privilegiorum religionis idem concedens, numero 3.

*Qualiter hæc privilegia sint strictiora, quàm bullæ, & jubilæi, quo ad vota, quæ possunt commutari? Et qualiter sint ampliora quo ad materiam subrogandam? Et qualiter virtute omnium eorum possint commutari juramenta, etiam conjuncta voto? nu.*4.

*An virtute horum omnium exigatur causa ad commutanda vota? nu.*5.

*An hæc privilegia religiosorum censeantur favorabilia, & ampliandæ? nu.*6.

*Quid de privilegiis bullæ, & jubilæi? nu.*7.

*Quæ vota reservata excipiantur in omnibus his? nu.*8.

*An hæc extendantur ad vota facta, & facienda? nu.*9.

An per omnia hæc privilegia commutentur vota ipso facto? numero 10.

*An maneant commutata, si confessor requisitus non commutet ex malitia, aut ex oblivione? nu.*11.

*An peccet confessarius nolens commutare? nu.*12.

An per hæc privilegia concedatur sola facultas commutandi vota, & sit necessario commutatio facienda in rem æqualem? numero 13.

*An virtute bullæ, & jubilæi, & privilegiorum religionis sit commutatio necessariò facienda in confessione? Refertur opinio, num.*14.

*Explicatur sententia Auctoris circa bullam, nu.*15.

*Explicatur circa privilegia religionis, & jubilæi, nu.*16.

*An oporteat, ut commutans vota virtute bullæ, aut jubilæi sit confessor voventis? nu.*17.

*An virtute omnium horum possint commutari vota emissa sub spe recipiendi bullam, lucrandi jubilæi, aut confugiendi ad regulares? nu.*18.

An virtute omnium horum possint commutari vota reservata in eis excepta, quando potest in eis Episcopus dispensare? numero 19.

*An possit per ea commutari votum castitatis in conjugato, ut solum debitum petat? nu.*20.

*An possint per bullam, aut jubilæum commutari juramenta absoluta religionis, & castitatis, &c. nu.*21.

*Quid per privilegia religionis? nu.*22.

*An possint per hæc omnia commutari votum principale, & votum non petendi commutationis? num.*23.

*An materia, in quam sunt vota commutata virtute eorum, possit iterum commutari? nu.*24.

*Quid de pœna pecuniaria debita ex fractionibus voti absoluti, aut pœnalis, etiamsi Pontifex commutarit jubendo partem solvi? num.*25.

*An vota reservata concessa per bullam, aut jubilæum possint toties, quoties emissa fuerint, commutari tempore, quo durant bullæ, & jubilæi? nu.*26.

*An virtute bullæ possit quis absolvi toties, quoties à casibus reservatis Pontifici, occultis tamen? nu.*27.

*An si diligentiæ in jubilæo præscriptæ commutentur, ut brevioris spatio, quàm hebdomadæ fiant, aut sumptio Eucharistiæ requisita impleatur sequenti hebdomadæ, ut concedit jubilæus, possint eo solo brevioris tempore, aut toto longioris concedi commutatio votorum, & absolutio à reservatis? Et an diligentia præscripta à jubilæo pro certis diebus, si commutentur à confessore, debeant iisdem diebus impleri? nu.*28.

*An possit jubilæus bis obtineri illis duabus hebdomadis, & illis concedi commutatio, & absolutio? Refertur opinio? nu.*29.

Explicatur sententia Auctoris, & satisfit contrariis, nu. 30.

*An opus sit commutationem votorum fieri intra tempus jubilæi, aut bulla, nec possit tunc confessarius commutare in materiam, quam ipse, vel vir doctus post jubilæum præscripserit? num.*31.

*An sit hic reus voti id frangens ante illius materiæ præscriptionem? num.*32.

*An possit tunc confessarius differre commutationem faciendam transactio jubilæi, aut bullæ tempore? nu.*33.

*An possit tunc commutare votum, cujus non meminit pœnitens, aut concedere tempus ad recogitandum, etsi transeat tempus bullæ, & jubilæi? nu.*34.

*An possit tempore, quo durat bulla, vel jubilæus, petere pœnitens ipsa vota commutari, quorum numeri, aut objecti est immemor? num.*35.

An transacto jubilæi, aut bullæ tempore possint commutari vota, quorum quis immemor commutationem non petiit, si præcessit aliqua commutatio generalis? Refertur quadam sententia, numero 36.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*37.

*Quid, si ea commutatio generalis non petita est? Refertur opinio, num.*38.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*39.

*Quid, si voti memor noluit commutationem petere? nu.*40.

*Quid, si tempore jubilæi non sit fassus, quòd non invenerit in se mortale? nu.*41.

*An absolutus virtute jubilæi à censuris, vel irregularitatibus, vel sint illi vota commutata, maneat quo ad utriusque valorem tutus, si non intenderit illum lucrari? nu.*42.

*Quid, si intendebat, & postea non lucretur, an reincidat in pristinam casuum reservationem? Refertur quadam sententia, num.*43.

*Enodatur sententia Auctoris, nu.*44.

Quid, si in ea confessione oblitus fuit alicujus reservati, an maneat reservatum, quamvis postea non lucretur jubilæum? numero 45.

Quid, si nullam hic confessionem præmisit tempore jubilæi? numero 46.

Quid, si vota sint commutata virtute jubilæi, quem postea non est lucratus, an revivescant? Referuntur quadam sententiæ, num. 47. & 48.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*49.

*Quid, si confessor commutavit, tunc remittens opera subrogandæ ad tempus post jubilæum expletum? nu.*50.

Quid, si nulla voti obliti commutatio est facta tempore jubilæi? n. 51. *Et ibi, quid de irregularitate oblita?*

*Quid, si tempore jubilæi non commutavit confessor votum, sed remisit commutationem faciendam post illum? nu.*52.

Quid, si habuit animum non commutandi, nisi sub conditione, si ille verè obtinuerit jubilæum? Et an hoc fieri possit, nu. 53.

*An sit culpa reus, non comparans postea jubilæum, nu.*54.

*An virtute Bullæ sit necesse commutare votum in temporale belli subsidium? Refertur opinio, num.*55.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*56.

*An tota commutatio debeat esse in temporale belli subsidium? Refertur quadam sententia, nu.*57.

*Enodatur sententia Auctoris, nu.*58.

An facultas commutandi vota per regularium privilegia, intelligatur cum solis subditis discessis, in qua sunt? Refertur opinio, num. 59.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*60.

An hæc, & alia regularium privilegia erga fæculares, suspendantur per Bullam, & jubilæum anni centesimi, ita ut eis uti non liceat, nisi cum habentibus bellum? Refertur opinio? numero 61.

*Explicatur sententia Auctoris, nu.*62.

1 IN hac disputatione sunt priùs declaranda aliqua, in quibus privilegia religiosorum ad commutanda fæcularium vota, & privilegia Bullæ cruciatæ, & jubilæi, ad ea omnium fidelium commutanda, conveniunt, & discrepant. Deinceps autem ad dubia quædam eisdem tribus privilegiis communia, & ad singulorum specialia descendemus. Ad id verò oportet singulorum horum clausulas referre. Clausula ergo Bullæ cruciatæ est hæc: *Possint eligere confessorum ex approbatis ab ordinario, & ab eo quorumcumque peccatorum, & censurarum, &c. absolutionem recipere, & illis vota omnia ultramarino, castitatis, & religionis, dumtaxat exceptis, in aliquod subsidium hujus expeditionis, per eumdem confessorem commutari possint*.

2 Clausula vero jubilæi, qui duplici hebdomada comparatur, petitis tribus diebus jejunii, eleemosyna, oratione, confessione, & communione, sic se habet: *Possunt approbatos presbyteros eligere, qui eorum confessionibus diligenter auditis, licitè valeant ipsos à quibusvis peccatis, criminibus censuris, &c. absolvere, ac vota quæcumque ab eis emissa, castitatis, & religionis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare*.

3 Clausula autem Pauli III. qui concessit religiosis Societatis Jesu facultatem commutandi vota, sic se habet: *Conceditur facultas illis ex vobis, qui presbyteri fuerint, quorumcumque utriusque sexus Christi fidelium, ad vos undecumque accedentium confessiones audiendi, & confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, & a quibusvis ex ipsis, casibus resultantibus sententiis, &c. absolvendi, ac eis pro commissis pœnitentiam salutarem injungendi; nec non vota quæcumque per eos pro tempore emissa ultramarinis, visitationis liminum Apostolorum Petri, & Pauli de urbe, ac Jacobi in Compostella, necnon religionis, & castitatis votis, dumtaxat exceptis in alia pietatis opera commutandi*. Et Gregor. XIII. anno 1575. in sua Bulla in Societatis Jesu favorem concessa, incipiente, *Ad perpetuam rei memoriam, dotet Romanum Pontificem*, extendit hoc privilegium ad vota jurata, his verbis: *Insuper facultatem etiam presbyteris Societatis prædictæ à Sede Apostolica concessam commutandi vota, etiam ad jurata, dummodo commutatio hujusmodi in alterius præjudicium non fiat, extendimus*. Et Pater noster Generalis Claudius Aquaviva in compendio nostrorum privilegiorum *i verbo Commutatio*, §. 1. communicat totam hanc facultatem omnibus confessariis ex Societate Jesu à superiore deputatis, & ab ordinario juxta formam Tridentini approbatis.

4 Hæc tria privilegia se habent tamquam excedens, & excel-

excelsum; nam privilegium Bullæ, & jubilæi, est amplius privilegiis religiosorum, quatenus indulgeat aliquorum votorum Pontifici reservatorum commutationem; hæc autem nullum. Est autem strictius, quòd utrumque privilegium illud sit temporale; hæc verò perpetua. Insuper hæc concedunt commutationem in quæcumque opera pia; at Bulla non, sed in belli subsidium. Ut dicemus *à num.55. usque ad* 58. Præterea Bulla, & jubilæus solam votorum commutationem concedunt, nilque circa juramenta explicant; ac proinde, an id privilegium extendatur ad juramenta commutanda, & qualiter, non modica est controversia. De qua egimus *c. precedenti, à num.* 6. *usque ad* 22. Quæ cessat in religiosorum privilegiis, utpote quæ exprimunt etiam juramenta.

5 Insuper amplius est privilegium Bullæ, & jubilæi, quo ad causam petitam ad vota commutanda; neutrum enim illam exigit; cum tamen exigatur ad ea commutanda virtute privilegiorum religionis. Sicut utrumque probavimus *c.* 50. *num.*19.

6 Præterea privilegia religionis sunt ampliora quo ad hoc; quia censentur favorabilia, & extendenda. Quia militant eædem prorsus rationes, quibus privilegia dispensandi ipsis concessa esse favorabilia, ostendimus *cap.*43. *num.*5. ubi Auctores in terminis commutationis id dicentes retulimus.

7 At an privilegia Bullæ, & jubilæi, sint favorabilia, est sub judice. *Navarr. lib.* 2. *consiliorum, tit. de jurejurando, in priori editione, cons.* 3. *num.*6. *in posteriori, cons.*1. *num.*6. loquens de jubilæo, vocat facultates ejus odiosas, & restringendas. Quòd non sint privilegia activa ipsius dispensantis, vel commutantis, sed passiva obtinentis jubilæum; & ideo cum contineant juris communis relaxationem, sunt odiosa. Quæ ratio æquè procedit in privilegiis cruciatæ. Alii verò utriusque facultates appellant favorabiles. Sic loquens de jubilæo anni centesimi, *Navarr.* §. *In Levitico, notabili* 34. *num.*46. & loquens de privilegiis Bullæ *Ludovicus Lopez* 2.*p. instructorii conscientiæ, ubi de clavib. c.*9. *col.* 6. & loquentes de utrisque *Enriquez lib.*6. *de pœnitentia, c.* 16. *num.*3. *& lib.* 7. *de indulgentiis, c.* 30. *statim in principio, Suarez tomo* 2. *de religione, tractatu de voto, lib.* 6. *c.*16. *num.*3. Qui id probat. Nam tales facultates ordinantur immediatè ad pleniorem absolutionem faciendam, quæ quo ad hanc partem est favorabilis. Secundò, quia ordinantur non ad bonum privatum, sed ad publicum totius Ecclesiæ, ad subveniendum publicæ ejus necessitati. Sed contra ipsum obstat, quòd *ipsemet tomo* 5. *in* 3.*p. disp.*41. *sect.*2. *num.*7. ait potestatem concessam Episcopis in *Trid. sess.* 24. *c.* 6. *de reformat.* absolvendi, & dispensandi in casibus occultis, esse odiosam, & restringendam, quòd sit correctio juris antiqui, quo attento nequibat Episcopus in illis. Quæ ratio militat in nostro casu. Et rationes, quibus ille probat, facultates Bullæ, & jubilæi esse favorabiles, fortius militant in ea facultate Tridentini, utpote quæ est ad pleniorem fidelium absolutionem, & ut faciliùs conscientiis suis prospiciant, & sic ordinatur ad commune Ecclesiæ bonum. Et aliæ rationes concurrunt in decreto, quæ in illis deficiunt. Nam facultas hujus decreti conceditur Episcopis, quos prudentiùs illa usuros præsumitur, quàm privatos confessarios, qui usuri sunt facultate Bullæ, & Jubilæi. Insuper, quòd facultas delegata activa dispensandi, censeatur favorabilis, & latè interpretanda. Ut probavi ex multis, *lib.*8. *de matr. disp.* 2. *num.*1. nedum hæc, quæ est ordinaria. Ut probavi *ibidem num.*10. Item, quia etiam dispensatio à jure exorbitans est latè interpretanda, quando est in corpore juris inclusa. Ut probavi *eodem l.*8. *disp.* 1. *num.*7. nedum potestas, dispensandi in corpore juris clausa; qualis est hæc. Jus enim Tridentini constituit jus commune. Quibus rationibus *eo lib.*8. *disp.*2. *num.*12. probavi alios referens, eam facultatem Tridentini esse favorabilem. Hæc adduxerim ad probandum non esse liquidum, sed sub judice, an facultates Bullæ, & jubilæi sint reputandæ favorabiles, & extendendæ: an potiùs odiosæ, & restringendæ. Et ideò utrumque reputo probabile.

8 Insuper privilegium jubilæi est amplius, quàm Bullæ cruciatæ. Quia in hac tria vota reservata excipiuntur quorum commutatio non conceditur confessori. nempe, castitatis, religionis, peregrinationis Hierosolymitanæ. Quare conceditur commutatio omnium votorum non reservatorum, & duorum dumtaxat ex reservatis, nempe, peregrinationis Romanæ, & Compostellanæ. Et quamvis *Enriquez l.*7. *de indulgentiis c.*30. *num.*7. *in commento, litera A. ad finem* votum ultramarinum, idest, Hierosolymitanum, quando Bulla denegat confessori, explicet, quando ea peregrinatio est in subsidium illius loci. At cum Bulla absolutè loquatur, intelligitur de quacumque illuc peregrinatione. Quia hodie quæcumque talis est reservata. Ut *diximus c.*40. *nu.* 6. Nec Bulla concedit commutationem in quodcumque opus pium. Ut dixi *nu.*4. Per jubilæum autem conceditur commutatio omnium votorum reservatorum, cum non reservatis, exceptis solis duobus reservatis, nempe, castitatis, & religionis. Et conceditur aliorum commutatio in quævis opera pia. Ut ex tenore ejus relato *num.*2. constat.

9 Conveniunt autem hæc tria privilegia commutandi vota, nempe religiosorum, Bullæ, & jubilæi. Primò, quòd virtute illorum non sola vota emissa ante ea privilegia, sed emittenda posteà commutari possunt. Ut latè probavi *cap praced. à num.* 17. Imò, & in hoc ampliora sunt religionis privilegia. Quia in his hoc est certum; at circa Bullam, & Jubilæum sunt opiniones. Ut *ibidem* diximus.

10 Secundò conveniunt, quòd virtute nullius ex illis commutantur vota ipso facto, sed sola datur facultas confessori, ut commutet. Quare si confessarius non commutet retinebunt pristinam suam obligandi vim, quantumvis voueus acceperit Bullam, aut jubilæum obtinuerit, animo ea commutandi, vel confessori regulari ea aperuerit. Constat ex tenore clausularum relato *triplici num. priori*. Et ita docent agentes de Bullæ privilegio, *Navarr. summ. c.*12. *Latina nu.* 79. *versic. Duodecimò*; *Hispana num.*80. *Lud. Lopez* 1. *p. instructorii conscientiæ, c.*50. *column.*2. *versic. Advertant simplices, Sayro in clavi regia, l.*6. *c.*11. *nu.*115. *Manuel in Bulla cruciata,* §. 9. *nu.*108. *Beja in suis responsis* 2.*p. casu, qui ordine est* 9. *& est primus ex propositis in congregatione habita feria* 3. *die* 29. *Maii, habetur fol.*81. *notabili* 1. *Suarez tomo* 2. *de relig. tract. de voto, l.*6. *c.*16. *num.* 2.

11 Hinc deducitur, etsi confessor requisitus ut commutet, non commutarit, siue ex obliuione, siue ex malitia, non manere vota commutata. Quòd hæc ad confessoris culpam, aut negligentiam pertineant, non autem efficiant, ut votum commutatum maneat. Ita tradunt *Navarr. Lud. Lop. & Beja* relati *num. praced.*

12 Peccabit autem confessarius requisitus per Bullam, aut jubilæum, ut commutet, si non commutarit, suadens sibi justam commutandi esse causam, quòd sit judex delegatus in pœnitentis fauorem, petentis jus ex privilegio illo sibi concessum. Sicut Episcopus dicitur infidelis, *c. Quanto* 2.*qu.*5. denegans dispensationem subdito petenti ex causa justa. Ita docent *Aragon.* 2. 2. *qu.*88. *art.*12. *in dubio, quod movet circa secundam conclusionem, fol.* 1401. *col.* 2. *paulo ante versiculum, Si quis autem quærat, Vivaldus candelabro sacramentorum.* 3. *p. c.*14. *nu.*58. *Stunica de voto, in q.* 5. *num.* 38. *Sayro in clavi regiæ, l.*6. *c.*12. *nu.*18. *in fine*. At per privilegia regularium nulla est culpa non commutare. Quia non adstringuntur uti suo privilegio.

13 Tertiò conveniunt, quod omnia tria solam commutandi vota facultatem concedant. Et ideò virtute illorum non licebit in totum, aut partim dispensare. Et ita docent *Sayro in clavi regiæ, l.*6. *c.*11. *num.* 120. loquens de privilegio Bullæ, & jubilæi. Et loquens de Bulla *Petr. de Ledesma* 2. *tomo summæ, tractatu* 10. *c.* 8. *in fine tertiæ partis, ubi agit de commutatione votorum, versic. Digo lo quarto*. Qualiter autem debeat fieri hæc commutatio in rem æqualem, satis diximus, *c.*50. *à nu.*2. *usque ad* 11. Et de alio dispensandi privilegio, quo fruuntur religiosi, diximus *toto c.*45.

15 His præmissis, in quibus conveniunt, & differunt hæc tria privilegia, sunt agitanda quædam dubia, priùs communia omnibus, deinde specialia singulis. Prima ergo difficultas est, an commutatio virtute hujus triplicis privilegia debeat necessariò fieri in confessione? Quidam affirmant. Quia in priuilegio jubilæi, & regularium, expresè datur facultas absolvendi à reservatis, & commutandi vota, & additur. *Confessionibus diligenter auditis*. Ut constat ex eorum tenore relato *num.*2. *&* 3. Ablatiuus autem absolutus conditionem importat, *l. A testatore, ff. de condit. & demonstrat.* & ad utrumque membrum præcedens videtur referri. Item, quia in eo triplici privilegio datur hæc facultas soli confessario per ordinarium approbato; & ideò videtur in sola confessione sacramentali concedi, in quo solo est confessor & judex, qui commutat. Et ita tenet loquens de omni eo triplici privilegio, *Sayro in clavi regia, lib.*6. *c.*11. *num.* 105. & loquens de Bulla, & privilegiis, *idem Sayro lib.*5. *cap.* 60. *num.*10. *in fine*. Et loquentes de Bulla cruciata docent *Ludovicus Lopez* 2.*p. instructorii conscientia, ubi de clavibus, cap.* 9. *column.* 8. *versic. Præterea hic dubitatio hæc obvia sit, Vega* 2. *tomo summæ c.*129. *casu* 34. *in fine, Manuel in Bulla cruciata* §. 9. *num.*113. *in regula* 9. Et loquens de Bulla, & priuilegiis religiosorum tenet *Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium, verbo Votum in suis adnotationibus notabili* 7. Et ut virtute jubilæi id sit necessarium, tradit *Beja in suis responsis* 2. *p. casu, qui in ordine est* 9. *& est primus ex habitis in congregatione, feria* 3. *die* 29. *Maii, habetur fol.* 81. *notabili* 1. Atque id esse necessarium, quando commutatio fit virtute privilegiorum religionis, aut jubilæi, probat doctrina *Suar. eod. l.*6. *c.* 16. *n.*4. ubi dicit si restrictè explicet privilegium, dicendo ut commutatio fiat in foro pœnitentiæ, vel audita confessione, tunc esse necessarium commutationem fieri in confessione: secùs autem, si id non sufficienter explicet, sed tantùm petat, ut commutans sit confessor approbatus, & in foro conscientiæ commutet. Sentit ergo virtute jubilæi, & privilegiorum religionis non posse fieri commutationem extra confessionem, cum in eis expresè dicatur, *auditis confessionibus*.

15 At uerius est, posse vota commutari à confessore approbato per ordinarium, virtute Bullæ cruciatæ, extra Sacramentum confessionis. Quia in Bulla cruciata nullatenus dicitur, ut auditis confessionibus commutatio fiat. Nec peti etiam fieri à confessore per ordinarium approbato, & pro solo conscientiæ foro satis est, ut petatur confessio. Ut probavi *c.*43. *n.*17. Et ideo hanc partem sustinebunt, qui censent absolutionem ab excommunicatione posse impendi virtute Bullæ extra confessionem. Et videtur tenere *Sotus l.*7. *de just. quæst.*4. *art.* 3. *column.*9. *versic. Post hæc de privilegiis*, ubi ait dispensationem

nem voti nil ad forum pœnitentiæ pertinere, sed esse distinctam facultatem, quam Pontifex suscipienti Bullam concedit. Et pro hac parte est doctrina *Suarez* relata *nu. prec.* quatenus ait non opus esse confessione, quando privilegium id non explicat. Et in propriis terminis docet, *Enriquez lib.*7. *de indulgentiis, c.*30. *n.* 6. & dicit esse probabile *Manuel* 2. *tomo summæ, c.*99. *nu.*6. *in fine*.

16 Similiter est verius, nec per religionis privilegia, aut jubilæum, exigi confessionem ad vota commutanda, sed posse extra confessionem fieri. Quod de privilegiis religionis loquens, tenet *Enriquez num. precedenti* relatus. Atque eadem est ratio de jubilæo, cum similis clausula, nempe (*Auditis diligenter confessionibus,*) in utroque priuilegio ponatur. Dicor, quia cum adeò distent inter se absolvere à peccatis, ac vota commutare, nec hoc confessione indigeat, non censendus est Pontifex velle totum priuilegium limitare per illum ablatiuum absolutum in principio positum; sed singula singulis referenda sunt; & ita ille refertur ad absolutionem à peccatis, quæ immediatè sequitur. Quippe ea est regula, ut clausula posita in una parte dispositionis, sive ponatur in principio, siue in medio, siue in fine, censeatur referri ad omnia contenta in ea clausula, *c. Secundò requiris, de appellat.* ubi id observant Doctores. At intelligitur, quando omnium est eadem ratio. Ut multis citatis tradit, *Menochius de præsumpt. l.*4. *præsumptione* 181. *numer.*2. Quod hic non contingit. Nam absolutio à peccatis petit necessariò confessionem sacramentalem; secùs de votorum commutatione. Tandem, quia in priuilegio dispensandi concesso religiosis, de quo egimus, *c.*45. nulla fit confessionis mentio; eò quòd non est datum simul cum potestate absoluendi. Quod non obscurè indicat, quando simul cum potestate absoluendi, conceditur potestas commutandi vota, peti audiri confessiones, non ad hanc commutationem, sed ad absolutionem à peccatis. Pro hac etiam sententia sunt multi docti Neoterici, qui hac ratione ducti concedebant per Bullas antiquas indulgentes auditis confessionibus absolutionem à peccatis, & censuris, posse extra confessionem impendi absolutionem à censuris. Quòd is ablatiuus absolutus referatur ad solem absolutionem à peccatis, ad quam est opus confessione.

17 Hinc deducitur, non oportere, ut commutans vota, virtute bullæ, aut jubilæi, aut priuilegiorum religionis sit confessor vouentis. Quia solùm petunt eum esse confessarium ex approbatis ab ordinario. Atque ita loquens de commutandis diligentiis præscriptis in jubilæo, quarum commutationem similiter jubilæus committit confessario, tradit *Enriquez lib.*7. *de indulg. c.* 10. *num. ultimo*.

18 Secunda difficultas est. An virtute horum trium priuilegiorum possint commutari vota facta intuitu obtinendæ commutationis virtute illorum? Refertur posse. Quòd nullum ex illis limitet, nec aliqua ratio ad ita limitandum suadeat. Quòd eò vel maximè est verum, quia quamuis controversia sit, an facultas absoluendi à reservatis *ibi* concessa extendatur ad reservata commissa intuitu illorum priuilegiorum; verior tamen opinio est, illam extendi. Quòd certius est in commutationis, & dispensationis priuilegio, quòd non sit ex se malum sumere vouendi licentiam spe obtinendi commutationem, & dispensationem. Et ita loquens de priuilegio ipsius pœnitentis, ut sibi commutentur vota tenet *Suarez tomo* 2. *de religione, tractatu de voto, libro* 6. *c.* 13. *in fine*.

19 Tertia difficultas est. An vota reservata excepta in eo triplici priuilegio, intelligantur in iis solis casibus excepta in quibus Pontifici reservantur? Respondetur affirmatiuè. Quare quoties potest in illis Episcopus dispensare, eò quòd à vera illorum votorum ratione deficiant, quos casus latè enumeraui, *c.*40. *à num.*26. aut quia non est dispensatio in substantia voti reservati, sed in aliqua ejus circumstantia, possunt quoque ea virtute hujus triplicis privilegii commutari. Quia aperta Pontificis mens est, ea solùm denegare, quando reservata sunt. Atque hoc loquens de priuilegio bullæ, latè probaui descendens ad casus peculiares; & referens Doctores, *lib.*8. *de matrim. disp.*15. *à num.* 3. *usque ad* 9. Et præter *ibi* citato, docent *Sayro* loquens de priuilegio bullæ, & jubilæi, *in clavi regia, lib.* 6. *c.*11. *à nu.*72. & loquens de bulla *Petrus de Ledesma* 2. *tomo summæ, tract.*10. *c.*8. *in fine tertiæ partis, in qua agit de commutatione votorum, vers. Digo lo quarto*; ubi hi duo ideò dicunt posse virtute bullæ commutari vota pœnalia castitatis, & religionis; siue ante, siue post impletam conditionem; quòd censeant posse in eis Episcopum dispensare. Et *Petrus de Ledesma* dicit idem de votis verè conditionalibus non pœnalibus; quia censet posse quoque Episcopum in eis dispensare, ante & post impletam conditionem. Et loquens de omnibus his triplicis privilegiis, tradit *Suarez eodem lib.*6. *c.*26. *num.*17. Consulto autem diei, quando potest in eis Episcopus dispensare, eò quòd à perfecta votorum reservatorum ratione deficiant; Quia quoties Episcopus potest in eis dispensare ratione solius necessitatis imminentis, eò quòd Pontifex adiri nequeat, non possunt ea commutari per hæc privilegia. Ut dixi *c.*43. *nu.*7.

20 Ex quo deducitur, contra *Vivaldum candelabro sacramentorum* 3.*p. c.*14. *num.*41. dicentem posse virtute bullæ, vel jubilæi, commutari votum castitatis, quando eo ligatus ad nuptias transiit, ut possit petere debitum; id negandum esse, & similiter id licere per hæc religionis privilegia. Quia etsi in hoc possit Episcopus dispensare, id tamen non est, quasi jure ordinario, & ex natura reservationis, sed id est solius Pontificis; & sola consuetudo jurisdictionem in hoc tribuit, quæ id non obtinuit, ut id votum commutetur per priuilegia hæc commutandi vota.

21 Quarta difficultas est. An juramenta absoluta rerum reservatarum, ut castitatis, & religionis, possint commutari virtute bullæ, aut jubilæi, aut priuilegiorum religionis? Quæ difficultas procedit de juramentis his, quando nullam continent promissionem, & retenta nostra sententia dicente posse in eis Episcopum dispensare. Et quidem per bullam, aut jubilæum, credo nullatenus posse commutari, nisi essent pœnalia, aut verè conditionalia, etiam impleta conditione retenta nostra sententia dicente similia vota conditionalia non esse reservata. Ratio est, quia bulla, vel jubilæus nil expresè concedunt circa juramentorum commutationem, sed ea potestas deducitur ex potestate circa similia vota, Ut diximus *c. praced. numer.* 8. Cùm ergo nil concedant circa vota similia absoluta castitatis, & religionis, non est, unde colligamus potestatem hanc circa ea juramenta commutanda.

22 Atque idem credo virtute privilegiorum religionis. Quia etsi in eis concedatur expresè facultas circa juramenta commutanda, nullumque excipiatur; at Greg. XIII. qui priuilegium commutandi vota, ad ea jurata extendit, tantùm extendit, ut diximus *num.* 3. privilegium Pauli III. concessum ad vota commutanda, ut etiam eadem comprehenderet firmata juramento. Quare sola juramenta earum rerum videtur concedere, quarum concessit vota. Cum ergo exceperit omnia vota reservata, censetur quoque eadem juramenta excipere.

23 Ex dictis deducitur, posse per bullam, & jubilæum, ac privilegia religionis, commutari non solùm votum principale, v.g. recitandi aliquas preces, sed etiam votum non petendæ commutationis illius. Quòd votum hoc nullibi reservetur. Et ita tenet loquens de bulla, & jubilæo *i Manuel in bulla cruciata*, §. 9. *num.*112.

24 Secundò deducitur, votum semel commutatum in aliquam materiam virtute horum priuilegiorum, vel quacumque alia potestate, posse iterum quo ad illam materiam subrogatam commutari per hoc triplex priuilegium. Quia cum idem voti vinculum transeat in posteriorem hanc materiam, nec hæc privilegia restringantur ad unicam vicem, non est cur nequeat iterum atque iterum commutari ea materia; in quam est votum commutatum. Et sic loquens de bulla, tenet *Cordoba summa, qu.*15.

25 An verò possit virtute eorum commutari pœna pecuniaria debita ex fractione voti pœnalis, aut absoluti, etiamsi Pontifex commutarit jubendo partem solui diximus *c.* 51. *a nu.*9.

26 Quinta diffivultas. An vota reservata, quarum commutatio conceditur per bullam, & jubilæum, possint commutari durante bulla, & jubilæo toties, quoties emissa fuerint V.g. vouit quispiam peregrinationem Compostellanam, impetrauit commutationem virtute bullæ, & jubilæi, & iterum tempore, quo bulla, aut jubilæus durant, iterum illud votum emittit, aut sæpiùs. Videtur pars negans. Quia sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice, *l. Boves,* §. *Hoc sermone ff. de verborum significat.* Ergo cum in jubilæo, & bulla simpliciter concedatur commutatio horum votorum, intelligitur de sola prima vice. Et confirmatur, quia in jubilæo dicitur, *Hac vice tantùm*, idest, ut explicat *Suarez tomo secundo de relig. tractat. de voto, l.*6. *cap.*16. *numero* 17. una vice in una, vel altera hebdomada, & in ordine ad unam indulgentiam. Sed his non obstantibus dicendum est, posse toties, quoties. Quia nec bulla, nec jubilæus, commutationem hanc limitavit, & quando voluit Pontifex limitare, id expressit in bulla respectu absolutionis à peccatis Pontificia reservatis, limitans eam, ut semel in vita, & semel in mortis articulo impendi possit. Quare cum hanc commutandi facultatem non limitarit, manifesta ejus intentio est, ut non restringatur ad primam vicem, sed intelligatur toties, quoties. Nec obstant contraria, quia prius procedit, quando contrarium non constat de mente concedentis. Posterius autem, quòd concedatur pro una vice, idest pro tempore illius jubilæi, siue illum quis comparet priori hebdomada, siue posteriori. Et ita loquens de absolutione à reservatis virtute jubilæi, tenet *Enriquez lib.* 6. *de pœnit. cap.* 16. *num.* 3.

27 Obiter autem circa eam exceptionem bullæ, quatenus limitat absolutionem à reseruatis Pontifici, ut solùm liceat semel in vita, & semel in mortis articulo, advertendum est, aliquos censere non posse confessorem virtute bullæ absolvere ab his casibus quantumcumque occultis, nisi semel in vita, & semel in mortis articulo. Quia etsi quando occulti sunt, possit ab eis absoluere Episcopus, juxta *Trid. sess.* 24. *c.*6. *de reform.* at speciali jure conceduntur Episcopo ob personæ industriam, & auctoritatem. Ita docet *Enriquez* ductus hac ratione, *lib.*6. *de pœnitentia, cap.*14. *num.*7. & nullam afferens *Bannes* 2.2. *q.* 65. *artic. ultimo, ad finem*. At probabilius credo, posse toties, quoties. Quia bulla solos casus Pontifici reservatos excipit, ne liceat ab illis absoluere toties, quoties. At hi casus occulti jam non sunt casus reservati, & non jure speciali, idest, ex delegatione competunt

Episco-

Epiſcopo, ſed de jure ordinario ſunt perpetuò adnexi dignitati Epiſcopali; nec exigitur induſtria perſonæ Epiſcopi, aliàs ita eſſent perſonales, ut eos delegare non poſſet. Et confirmatur, quia etſi caſus Epiſcopales non deſinant eſſe tales per conceſſionem peculiarem factam ab Epiſcopo; at deſinerent eſſe, ſi conſtitutione ſynodali concederentur parochis, & ſolis illis reſervati, eſſent. Ergo ſimiliter etſi caſus Papales non deſinant eſſe tales, eò quòd Pontifex illos ſemel, aut iterum concedat Epiſcopo, imò, etſi ſemper eis concedat Epiſcopo ſpeciali: at deſinunt eſſe tales per generalem conſtitutionem concedentem eos in perpetuum cuicumque Epiſcopo. Cum ergo Bulla concedat abſolutionem à reſervatis Epiſcopo, toties, quoties, concederet utique ſic abſolutionem ab his reſervatis occultis utpote qui per id Tridentini decretum jam non ſunt Papales, ſed Epiſcopales.

28 Quod ſi quæras, quid dicendum ſit, ſi breviori, aut longiori temporis ſpatio, quàm unius hebdomadæ obtinetur Jubilæus, an vota facta eo ſolo breviori tempore, aut toto longiori, poſſint virtute illius commutari, & idem de abſolutione à reſervatis? Supponendum eſt, poſſe breviori tempore Jubilæum obtineri, quàm illius hebdomadæ ſpatio. Ut ſi adſit juſta cauſa, ut confeſſor commutet jejunia præſcripta in Jubilæo, explenda feria quarta, & ſexta, & ſabbato, & pœnitens ſic commutatis, expleat materiam ſubrogatam, & reliqua opera petita in Jubilæo, in dimidia hebdomadæ parte, tunc erit terminus Jubilæi, quo ipſum comparavit. Poſſunt enim ea jejunia commutari in opera quocumque die illius hebdomadæ implenda: nec eſt opus, ut alligentur diebus, quibus jejunia ſunt explenda. Ut optimè *Enriquez l. 7. de indulgentiis c. 10. numer. 6.* Similiter cum lucrantibus priori hebdomada concedat Jubilæus communionem impleri, vel illa hebdomada, vel quacumque die ſequentis, diſtrahenti communionem in ſabbatum ſequentis hebdomadæ, totum id ſpatium duplicis illius hebdomadæ erit ipſi terminus obtinendi Jubilæi. Hoc ergo ſuppoſito dico ſpatium, ſive brevius, ſive longius, quo quis verè obtinet Jubilæum, reputari reſpectu illius hebdomadæ, qua Jubilæum comparat; & ideò vota toto, & ſolo eo tempore, aut præterito facta poſſe virtute illius commutari, ſecùs de factis poſt obtentum Jubilæum, etiam eo breviori tempore. Et idem dicendum eſt de caſibus reſervatis. Quia finis hujus conceſſionis eſt ad Jubilæum verè obtinendum. Ergo tamdiu conceſſio durat, quamdiu tempus, quo quiſque verè eum lucratur.

29 Sed urgentior eſt difficultas, an ſi quis priori hebdomada explicuit opera in Jubilæo præſcripta, & ſic illum comparavit, poſſit poſteriori hebdomada eiſdem diligentiis repetitis, iterum lucrari Jubilæum: & ſic abſolvi à reſervatis, in quæ poſtea incidit, aut poſſint vota poſtea facta illi commutari, virtute iterati illius Jubilæi. Affirmant *Enriquez libro ſeptimo de Indulgentiis, c. undecimo, nu. primo, & lib. ſexto de pœnitentia c. 16. n. 3.* ubi in *commento litera M.* ait id tenere multos recentiores. Et favet *Navarr. §. In Levitico, notabili 32. num. 47. & notabili 34. nu. 7. qu. 4.* ubi agens de Jubilæo, quem conceſſit Gregorius XIII. anno 1575. cujus tenorem refert *notabili 32. in initio*, qui olim centeſimo quoque anno, nunc autem vigeſimo quoque quinto anno conceditur, dicit poſſe eum ſæpiùs repetitis diligentiis obtineri. Nam hoc Jubilæus continet eamdem indulgentiam, & ſic dicitur in eo: *Concedimus pleniſſimam indulgentiam, qualis in anno Jubilæi concedi ſolet viſitantibus*, &c. Ducitur autem *Enriquez*, quia cum jubilæus non reſtringat, non eſt cur negetur poſſe illum bis obtineri. Secundò, quia eſt valde probabile Indulgentiam tempore limitato conceſſam, modò in ea non limitetur, ut ſemel tantùm comparari valeat, poſſe plus quàm ſemel comparari. Ut tradunt Doctores in tractatu de Indulgentiis.

30 At dicendum eſt, nullatenus id fieri poſſe. Quia forma Jubilæi ferè apertè indicat illum ſemel tantùm obtineri poſſe: non enim conceditur copulativè, ut in una, & altera hebdomada comparari poſſit, nec indefinitè pro illa duplici hebdomada: ſed ſub forma disjunctiva, ibi: *Qui prima hebdomada poſt publicationem, vel in ſequenti poſt illam.* Et ita ceſſant contraria; quia jam Jubilæus reſtringit, & doctrina *Navarri*, & aliorum de Indulgentia ſæpiùs obtinenda pendet ex ejus tenore: nec poteſt huic Jubilæo applicari. Ita docet diceas eſſe ferè certum *Suar. tom. 2. de relig. tract. de voto, lib. 6. c. 16. nu. ultimo.* Et tenent multi alii.

31 Sexta difficultas eſt. An neceſſe ſit commutationem votorum fieri præciſè intra tempus, quo obtinetur Jubilæus, aut Bulla durat? Dico primò, poſſe confeſſarium tempore, quo durat Jubilæus, vota commutare, dicendo ſic: *commuto tibi vota ex nunc, in id, quod ego poſtea, aut quidam vir doctus cenſuerit commutanda.* Quia verè ſit commutatio intra tempus Jubilæi, nec illi viro docto delegatur facultas commutandi, non enim ille commutat, ſed confeſſarius: determinatio autem materiæ in voti locum ſubrogandæ non eſt opus, ut infra Jubilæi fiat tempus, & poteſt cuicumque viro docto committi etiamſi ſit laicus; non eſt enim juriſdictionis actus, ſed prudentiæ. Sic ait in quodam ſimili *Navarrus ſumma, c. vigeſimoſexto, num. decimotertio.* Et in propriis terminis docent *Manuel additionibus ad Bullam §. nono, num. 115. Vivaldus candelabro ſacramentorum tertia parte cap. 14. num. 40. Graffis 1. parte deciſionum, lib. 4. c. 15. num. 47. Sayro in clavi regia, lib. 6. c. 12. num. 21. in fine.* Atque eadem ratione idem credo poſſe fieri tempore, quo durat Bulla.

32 Subdit autem *Manuel ibidem* fore hunc voti illius violati reum, ſi antequam confeſſor, aut vir ille doctus materiam ſubrogandam præſcribat, illud violet. Quòd illa voti commutatio ſit in pendenti, donec vir doctus, aut confeſſarius determinet materiam. Sicut dum Pontifex diſpenſat committens ordinario, aut confeſſori, examen veritatis precum, reus hic voti eſſet, illi contraveniens, antequam illi declarent. At dicendum eſt hunc non fore voti violati reum contraveniendo illi ante declarationem illius viri docti, aut confeſſoris. Neque eſt ſimile exemplum adductum. Quia animus Pontificis non eſt, omnino diſpenſare in eo voto, ſed vel delegare ordinario, aut confeſſori, ut diſpenſet veritate precum præcognita, vel ſaltem diſpenſationis vim ſuſpendere uſque ad id tempus. Qui animus ex ipſomet diſpenſationum tenore conſtat: & quia diſpenſatio petit præcognitionem veritatis precum. At non eſt confeſſoris mens. Quia non poteſt delegare, nec aliquod cauſæ examen præmitti neceſſe eſt, ut ideò dicamus eam commutationem eſſe in pendenti: ſed ipſe re vera commutat, ac ſubinde obligationem voti extinguit circa materiam priùs promiſſam, eam transferens in materiam ab ipſo, vel à viro docto explicandam. Et proinde etiam ante illius explicationem votum non obligat.

33 Poteſt etiam confeſſarius tunc non commutare, ſed differre commutationem in aliud tempus, etiamſi tempus lucrandi Jubilæi tranſeat, ſi velit maturiùs conſiderare commutationis modum. Quòd jam acceptarit poteſtatem, & inchoarit cauſam, & quodammodo conceſſit commutationem tempore habili, quod ſatis eſt, ut poſſit poſtea illam conſummare. Quòd ampliùs conſtabit ex dicendis *nu. 39.* & docet *Suarez tomo 2. de relig. tract. de voto libro ſexto cap. 16. numero 15.* Quæ ratio idem probat ratione Bullæ Cruciatæ.

34 Qua ratione ſi pœnitens memor ſit tunc ſe voto ligatum, aut immemor ſpeciei, ſeu materiæ ejus in particulari, integrum erit confeſſario uti prudenti arbitrio, & juxta modum obligationis, commutare in aliquam materiam, vel majus tempus concedere ad memoriam ſpeciei voti refricandam, etiamſi terminus Jubilæi tranſeat. Quia militat ratio tradita *nu. præced.* Et docet *Suarez ibidem* relatus. Atque eadem ratione eſt idem dicendum, quando commutatio ſit virtute Bullæ Cruciatæ. Poteſt etiam uti medio explicato *num. 31.*

35 Hinc deducitur, poſſe votis adſtrictum petere tempore Jubilæi commutari ſibi omnia vota, quorum numeri non eſt memor, at meminit ea eſſe talis, aut talis objecti, & confeſſorem poſſe uti prudenti arbitrio ea commutando, atque eatenus valebit ea commutatio, ut ſi poſtea illorum meminerit, non indigebit alia commutatione. Ita tradunt *Beja in ſuis reſponſis ſecunda parte; caſu, qui in ordine eſt novus, & habetur fol. 9. & eſt primus ex propoſitis in congregatione habita feria 3. in die 9. Maji, verſic. Crediderim tamen: Et Sayro in clavi regia, l. 6. c. 12. nu. 18.* Atque idem poteſt fieri per Bullam. Poteſt etiam confeſſarius uti alio remedio explicato *num. præced.* & alio explicato *num. 31.* Quæ tutiora ſunt.

36 Septima difficultas. An tranſacto Jubilæi aut Bullæ tempore, poſſint commutari vota ante illud emiſſa, nec tunc commutata. Quod magni momenti eſt ſcire propter commutationem aliquorum votorum reſervatorum Pontifici conceſſam in Bullam, & Jubilæo. Quidam negant. Quia etſi Doctores fateantur reſervationem peccatorum tolli, & ideò poſſe ab illis abſolvere poſtea quemcumque confeſſarium, non eſt recta æquiparatio cum votis. Quia in caſibus reſervatis, ſi cenſuram adnexam habeant, tollitur directè cenſura per abſolutionem generalem, etiamſi oblivioni mandata ſit, ſi verò eam non habeant, tollitur ſaltem eorum reſervatio, quia indirectè remittuntur per eum, qui poſſet ab eis directè abſolvere, ſi fuiſſent in confeſſione detecti. Item in irregularitatibus oblivioni mandatis cenſetur etiam diſpenſatum in ſimili caſu: quia abſolvens generaliter intendit etiam in illis diſpenſare, quatenus ipſe poteſt. At verò in voto nequit ita confusè, & generaliter diſpenſari, vel ſub conditione, ſi fortè fuerit. Quia exigitur ad diſpenſationem cognitio cauſæ ſufficientis: commutatio etiam petit voti cognitionem, & ejus qualitatis. Et ideò in votis non habet locum ille modus diſpenſationis generalis, ſeu conditionalis: *In quantum poſſum & indiges*, & ſic nulla diſpenſatio, aut commutatio cadit in vota oblita. Atque ita docet his rationibus utens *Suarez eodem cap. 16. numero 4.*

37 At dicendum eſt, ſi confeſſarius tempore Jubilæi commutavit omnia pœnitentis vota, quæ virtute illius conceduntur: (quod poteſt facere commutando ex tunc in id, quod ipſe, vel alius judicarit, quando pœnitens voti emiſſi memor fuerit, juxta dicta *numero trigeſimo primo*) tolli reſervationem. Quod in irregularitatibus, & cenſuris, & peccatis reſervatis tradunt Doctores, quos retuli *libro 8. de matrimonio, diſput. 15. num. 16.* Et ceſſat diſparitas tradita à *Suarez*, quia apertè oſtenditur modus poſſibilis commutationis generalis. Idem etiam modus diſpenſationis poſſet concedi ab habente poteſtatem diſpenſandi. Præterea,

rea, quia *n. 34.* diximus ex *ipſomet Suarez* poſſe cadere commutationem, etſi pœnitens non meminerit materiæ voti & *ibidem* dicit idem *Suarez de diſpenſatione*, ſi cauſa fuerit judicata generaliter ſufficiens. Et tamen militant eædem rationes, non enim poteſt æqualitas materiæ ſubrogatæ perpendi, niſi cognita prioris voti materia. Diſpenſatio etiam indiget cognitione cauſæ ſufficientis. Sicut ergo tunc ſatis ait, eſſe id prudentis arbitrium ad commutationem, & cognitionem in generè ſufficientis cauſæ ad diſpenſationem, ſic continget in hoc caſu. Erit autem hæc generalis cauſa, illum eſſe nimiis aliis votis oneratum, aut nimiis ratione illorum ſcrupulis vexatum. Hæc etiam ſententia ampliùs conſtabit ex dicendis *n. 39.* ubi Doctores referam.

38 Major difficultas eſt, quando ea commutatio generalis non præceſſit, ſed aut nulla vota ſunt commutata, aut ea ſola, quæ pœnitens commutanda detegit. Aliquos retuli *eodem lib. 8. diſput. 15. n. 17.* ex quorum doctrina colligitur non poſſe poſtea commutari. Et id tenet *Suarez n. 36.* relatus, idque probant ſuæ rationes. Idem tenet *Beja in ſuis reſponſis 2. p. caſu 9. in ordine, qui eſt primus ex propoſitis, in congregatione habita feria 3. die 29. Maji, & eſt fol. 81.* Et fundamentum ejus eſt, quia ea commutandi poteſtas delegata confeſſario eſt ad tempus limitatum, quo Jubilæus durat. Ergo eo tranſacto ſpiravit omnino facultas, *c. de cauſis, de officio delegati.* Qua etiam ratione utitur *Suarez n. 36.* relatus.

39 At *Sayro in clavi regia, lib. 6. c. 12. n. 17.* tuetur poſſe commutari, ſive ab eodem confeſſore, ſive ab alio ex approbatis ab ordinario Quod idem tuentur *Enriquez, Stunica, Emmanuel Sà*, quos retuli, & ſecutus ſum *eodem lib. 8. diſput. 15. n. 17.* ubi non admiſi quamdam rationem ab aliquibus traditam, ſed aliam reddidi, qua ductus amplector etiam nunc hanc ſententiam. Ratio ergo eſt. Quia quamvis opera in Jubilæo præſcripta ad eum aſſequendum, alligentur tempori deſignato in eo, ita ut eo tempore tranſacto fieri nequeant: at iis factis eo tempore, conſequens Jubilæum comparat privilegium, ut abſolvatur ab omnibus reſervatis, & in quibuſdam ſecum diſpenſetur, & ut commutentur ſibi vota uſque ad finem Jubilæi comparati emiſſa. Quod utique privilegium certo tempori non alligat Jubilæus. Ut conſtat ex ipſius tenore, qui ubi priùs opera facienda alligavit, deſcendens ad indulgentias conceſſas, ſic ait abſque ulla temporis limitatione: *Concedimus, ut poſſint hac vice tantùm idoneos presbyteros approbatos eligire, qui eorum confeſſionibus diligenter auditis, licitè valeant ipſos abſolvere, &c. nec non, & vota commutare, &c.* Sicut ſi Pontifex facienti aliquid certo die privilegium aliquod indulgeat, opus alligatur tempori, non autem privilegium. Et confirmatur, quia in Bulla Cruciata expreſſit Pontifex finito anno ceſſare omnia ejus privilegia. Cum ergo in Jubilæo id non expreſſerit, ſignum eſt non ceſſare. Secundò, quia ratio, ob quam communiter Doctores tradunt peccata tempore Jubilæi oblita non manere eo tranſacto reſervata, non eſt eò quòd pœnitens ſit ab illis tempore Jubilæi abſolutus indirectè, dum a reliquis in confeſſione detectis abſolutus eſt. Ut benè probat idem *Suarez 4. tomo in 3. p. diſput. 31. ſect. 4. n. 13.* Et conſtat, quia ſi quis fateatur ſuperiori tamquam privato confeſſori, abſque aliqua caſuum reſervatorum intentione, eò quòd credebat ſe nullo affectum, & ſimili modo abſolveretur a ſuperiore; manifeſtum eſt non ob id amitti reſervationem illius peccati obliti: ut *ibi* probat *Suarez n. 18.* cum tamen ſit pœnitens ille abſolutus indirectè ab eo reſervato. Sed legitimam rationem tradit benè *Suarez ibidem n. 20.* eſſe, quòd jus acquiſierit pœnitens per ipſum Jubilæum, ut poſſit poſtea liberè cuivis confeſſario reſervata fateri, quorum oblitus eſt. Quæ ratio æquè in hoc caſu militat: ſimiliter enim dicemus per Jubilæum acquiſiiſſe eum libertatem a votorum reſervatione. Quippe eodem tenore vota reſervata, & peccata reſervata conceduntur. Sed dices, Jubilæum concedere pro una dumtaxat vice facultatem eligendi confeſſoris, qui abſolvat a reſervatis, & vota commutet. Cum ergo illi ſoli videatur data hæc facultas, & ſit ſemel electus functuſque munere ſuo, non poterit ampliùs pœnitens eligere confeſſorem a reſervatis abſoluturum, & vota commutaturum. Sed reſpondeo cum *Suarez ea ſect. 4. n. 21.* eam confeſſorum diſtinctionem eſſe quaſi materialem, & omnes complere quaſi unum integrum miniſtrum, a quo omnia illa peccata uſque ad Jubilæi finem commiſſa, & vota uſque tunc facta tolluntur ea commutando. Et ex his conſtat ſolutio ad rationes contrarias allatas *n. 36. & n. 38.*

40 Hinc deducitur primò, quamvis tempore Jubilæi pœnitens memor voti emiſſi, noluerit commutationem petere, integrum eſſe ei tranſacto Jubilæo eam petere. Atque idem dicendum eſt de diſpenſatione in irregularitate & reliquis in Jubilæo conceſſis. Ita ſentiunt aliqui Neoterici contra alios. Ducor, quia etſi ſemel noluerit eo privilegio uti, cum tamen ſit perpetuum, nec tempori alligatum pro caſibus, & votis Jubilæi terminum præcedentibus, poteſt mutata ſententia eo uti. Ut probavi *lib. 8. de matrim. diſput. 32. n. 2.*

41 Secundò deducitur, retenta opinione probabili dicente non eſſe neceſſariam confeſſionem ad lucrandum Jubilæum, quando quis ſufficienti examine præmiſſo ſe a culpa lethali liberum reperit, dicendum ſubinde eſſe, hunc, qui nullam confeſſionem tunc fecit, benè tamen alia opera in Jubilæo præſcripta, poſſe tranſacto Jubilæo a peccatis reſervatis oblitis abſolutionem, & votorum commutationem reſervatorum, & aliorum in Jubilæo conceſſorum obtinere. Quod cum aliquibu defendi *lib. 8. de matrim. diſput. 15. n. 19.* Quia (ut diximus *n. 39.*) ſemel obtentus Jubilæus dat jus omni tempore eligendi confeſſoris pro iis, quæ uſque ad finitum Jubilæi tempus reſervata erant. At oppoſitum eſt probabilius, eò quòd ſit communius, & probabilius, hunc non lucrari Jubilæum. Ut *ibi* dixi.

42 Octava difficultas eſt, An virtute Jubilæi poſſint vota commutari, ac impendi abſolutio a reſervatis, ante conſummata, aut incœpta opera in eo petita, ut initio hebdomadæ, quo comparandus eſt: & poſtea eo non comparato reviviſcant? Conſtat poſſe tunc utrumque fieri. Quòd nullus ordo in Jubilæo præſcribatur, ut commutatio votorum reſervetur, aut abſolutio a reſervatis in Jubilæi finem, aut donec alia opera fiant. Et ita ſupponunt Doctores allegandi *duplici num. ſequenti.* Et docet *Suarez tom. 2. de relig. tract. de voto, lib. 6. c. 16. n. 6.* Ubi benè addit oportere illum habere propoſitum lucrandi Jubilæum. Quia cum privilegia hæc concedantur in ordine ad comparandum Jubilæum, & per modum præparationis ad illum, ubi deeſt illius comparandi animus, nil conceditur.

43 Quando autem verè intendebat ille lucrari Jubilæum, & poſtea non lucratus eſt, affirmant quidam hunc reincidere in priſtinam cenſurarum reſervationem, a quibus abſolutus erat. Quòd ea abſolutio tacitam habeat conditionem, *ſi poſtea Jubilæus obtineatur.* Ita tradunt *Angles floribus 1. p. ubi de confeſſione q. 3. art. 5. diffic. 4. Manuel in Bulla Cruciata, §. 2. n. 8.* & alii Neoterici, quos tacito nomine refert *Antonius a Corduba* referendus *num. ſequenti.*

44 Sed dicendum eſt, reſervationem non reviviſcere, & manere illum verè abſolutum. Quia quamvis ea abſolutio impertita fuerit in ordine ad futuram Jubilæi conſecutionem; at non pendet ab ea, ut a conditione de futuro: ſic enim abſolvere nefas eſt. Nec abſolutio illa a cenſuris eſt data ad reincidentiam. Id enim Jubilæus non explicat, & ſolet Pontifex exprimere, quando id intendit. Ut conſtat ex *c. Eos qui, de ſententia excommunicationis in ſexto.* Et ita docent *Corduba in ſumma, q. 21. Navarrus, Enriquez, Suarez, Manuel* ſibi contrarius, *Graffis, Vivaldus, Hugolinus, Emmanuel Sà*, quos retuli, & ſecutus ſum, *lib. 8. de matrim. diſput. 15. n. 20.*

55 Imò ſi in confeſſione tunc facta oblitus eſt hic alicujus reſervati, etſi ſit ſatis probabile manere reſervatum: at probabilius eſt non manere, ſed poſſe poſtea a quocumque confeſſore illum ab eo abſolvi. Quia cum confeſſio illa valida fuerit (ut ſupponimus) confeſſor abſolvens directè a ſibi detectis, & indirectè ab oblitis, virtute Jubilæi, intendit omnino auferre reſervationem: cum abſolvat quatenus poteſt, & re vera poſſit. Quod defendi Auctores referens, & fundamentum contrariæ partis, *eadem diſput. 15. n. 21.*

46 Hoc tamen intelligendum eſt, ſi aliquam tempore Jubilæi confeſſionem præmiſerit ille: ſecùs ſi nullam præmiſit, eò quòd non haberet conſcientiam culpæ lethalis. Quia non eſt ablata reſervatio illa, niſi per abſolutionem ſacramentalem tempore Jubilæi impenſam: nec enim Jubilæus aufert ipſo facto reſervationem, ſed confert jus auferendi confeſſario media abſolutione. Cum ergo nulla tunc impenſa fuerit, nec modò impendi valeat, eò quòd Jubilæus non eſt comparatus, manebit reſervatio.

47 Nona difficultas eſt. An ſimiliter vota commutata virtute Jubilæi, quem pœnitens intendebat lucrari, reviviſcant eo poſtea non obtento? Triplex eſt ſententia. Prima ſuſtinent ea reviviſcere. Quod cum commutatio illa licitè fieri poſſit ſub futuri eventus conditione, nempe conſecutionis Jubilæi, utpote quæ non eſt ſacramentalis, ſic videtur conceſſa a Pontifice. Hanc tribuit *Suarez tom. 2. de relig. tract. de voto, lib. 6. c. 16. n. 7. Candelabro ſacramentorum*, ſed oppoſitum tenet.

48 Secunda ſententia concordat cum prima, quando ille conſultò, ac deliberata voluntate omiſit opera in Jubilæo præſcripta; ſecùs autem quando per impotentiam, aut caſu; aut oblivione omiſit. Hanc refert *Suarez n. 8.* nullo Auctore citato.

49 Tertia ſententia (cui tamquam veriori adhæreo,) ait manere vota illa verè commutata. Quia eodem tenore abſoluto, ac nulla conditione appoſita conceditur abſolvendi a reſervatis, & commutandi vota poteſtas, & commutatio abſolutè conceſſa eſt. Ergo cum ſemel legitimè facta fuerit, ac ſubinde extinxerit obligationem prioris voti circa priſtinam materiam, non eſt dicendum eam poſtea reviviſcere. Secundò, quia cum ea commutatio ſtatim ſuum ſortiatur effectum, ac liceat illi non obſervare prius votum, nequit dici commutatio illa conditionalis. Non enim effectum ſortiretur, donec impleretur conditio obtento Jubilæo. Et ita hanc ſuſtinui *lib. 8. de matrim. diſput. 15. n. 22.* & illam tenent *Enriquez lib. 7. de indulg. c. 11. n. 4. & lib. 6. de pœnit. c. 16. n. 6. Vivaldus candelabro ſacramentorum 3. p. c. 14. n. 59. & 60. Manuel 1. tomo ſumm. in 2. edit. c. 184. n. 15. Emmanuel Sà in ſumm. verbo Abſolutio n. 19. Suarez eodem c. 16. n. 9.*

50 Et idem eſt dicendum, quamvis confeſſarius tempore Jubilæi commutarit vota, non præſcribens opera ſubrogata, ſed ea a ſe, vel ab alio poſtea præſcribenda remittens, etiamſi voti commutandi non fuerit conſcius confeſſarius, ſed generaliter ita commutarit omnia vota uſque tunc emiſſa a pœnitente, quatenus poteſt virtute Jubilæi. Quia verè jam erat facta commutatio.

51 Secùs autem eſt de votis tunc oblitis, non enim poſſunt tranſacto Jubilæo verè non comparato commutari, quantumvis alia ſpecialia eo tempore ſint commutata: & idem de irregularitatibus oblitis. Quia cum ea non ſint verè ſublata, nec auferendi privilegium ſit verè obtentum, nequibunt auferri.

52 Secùs etiam est, quando confessor non verè commutavit vota tempore Jubilæi, sed commutationem distulit maturiùs considerandam: tunc enim quamcumque ex causa postea non obtentus sit, nequibunt vota commutari. Quia res erat integra, & privilegium verè non est comparatum. Ita *Suarez eodem c. 16. n. 15. in fine.*

53 Potest autem confessarius non commutare vota, si velit, donec completa sint omnia opera in Jubilæo præscripta: aut antea sub conditione, ut non obtineat vim commutatio, donec illæ impleantur, aut cum hac intentione. Quod non habet locum in absolutione a peccatis, quæ absoluta esse debet: nec absolutione a censuris, quæ præcedere debet ad capacitatem obtinendæ indulgentiæ, nec ad reincidentiam concedi potest a confessario, nisi in casibus expressis. At melius est, commutationem votorum absolutè concedi ad vitandos scrupulos. Quæ omnia docet *Suarez eodem c. 16. n. 10.*

54 Sed dubitabis, an hic, qui Jubilæum obtinere intendens obtinuit virtute illius absolutionem a reservatis, & votorum commutationem, reus sit culpæ, si postea mutata voluntate illum non comparet? Affirmat *Suarez* gravem esse culpam, *eodem c. 16. n. 11. & tomo 4. in 3. p. disp. 31. sect. 4. n. 5.* Ducitur, quod non sit rationi consentaneum id propositum exigi ad fruendum iis privilegiis, & postea postea absque culpa non impleri. Et ideò etsi non sit pactum explicitum, at est implicitum, & quasi intrinsecè, & ex natura rei inclusum in tali actione, seu ministerio, ut rectè, & fideliter fiat, & absque dubio hæc videtur esse tacita Pontificis intentio talem facultatem concedentis. At oppositum judico probabilius, idque tenui cum *Enriquez*, & aliis, *lib. 1. de matrim. disp. 43. n. 9. & lib. 8. disp. 15. n. 24.* Quia hic nil promisit, nec obligationem aliquam illi imposuit confessarius, nec Jubilæus talem obligationem petit; nec de tali Pontificis intentione constat: & si ea esset, facilè posset illam explicare. Nec aliqua ratione probatur, ex natura rei includi id pactum in ea actione: sed satis est propositum bona fide. Sicut etiam ad absolutionem a peccatis obtinendam, satis est propositum bona fide abstinendi in posterum ab illis, absque nova obligatione alia, præter antiquam vitandi illa, quæ consurgat ex absolutione impenla virtute illius propositi. Quare non est cur præceptum imponatur absque urgenti fundamento: eo vel maximè, quod ubi dubium est de præcepti impositione, judicandum sit in favorem libertatis in eo dubio possidentis. Ut diximus *lib. 1. c. 10.*

55 Decima difficultas. An virtute Bullæ Cruciatæ sint necessario commutanda vota in temporale aliquod belli contra infideles subsidium? Quidam dicunt nomine subsidii belli petiti in Bulla, intelligi, aut temporale, quale est eleemosyna pecuniaria, aut spirituale, quale sunt orationes, aut alia opera pia pro felici belli exitu. Quod Bulla absolutè petat conferri aliquid in belli subsidium, nec minoris efficaciæ sit spirituale temporali, sed majoris. Sic docuit *Deza è Societate Jesu in publicis prælectionibus Compluti*, ut le ab ipso audivisse testatur *Vivaldus candelabro sacramentorum 3. p. c. 14. n. 39.* & ipse dicit hoc esse probabile. Idem tenet *Llamas methodo curarionis 3. p. c. 4. §. 42. ad finem*, limitans, quando vota sunt personalia, & vovens ita pauper est, ut non sit subsidio temporali erogando. Et *Antonius Gomez in Bulla Cruciata, clauf. 10. n. 54.* ait posse virtute Bullæ commutari vota in subsidium belli, vel aliud opus pium, si vovens pauper sit. Et *Leonardus lib. 2. de just. c. 40. dub. 11. n. 95. in fine*, dicit esse probabile, quando adest legitima sic commutandi causa. Et *Suarez tomo 2. de relig. tract. de voto, lib. 6. c. 19. n. 18.* ait in pauperibus habere locum hanc interpretationem. Et probat, quia debet intelligi illa conditio morali modo, & quatenus fuerit possibilis ac suaviter fieri possit. Et ita pauperes satisfacient orationibus.

56 Verùm quamvis in pauperibus hoc sit probabile, nec in divitibus id admittere auderem, at multo probabilius est, in omnibus exigi subsidium temporale. Quia praxis ipsa ita id satis testatur atque quando Bulla est contenta orationibus, id explicat, ut ad alias indulgentias comparandas facit. Et ita latè probans tradit *Manuel addit. ad Cruciatam §. 9. n. 109.* Quod, & fatentur omnes DD. *num. sequenti* referendi. Et *Sayro, & Azor, alleg. n. 58.*

57 Imò quidam existimant totam commutationem debere esse in belli subsidium. Quod nil amplius Bulla concedat, quàm in subsidium belli commutare. Et ita affirmant *Sotus lib. 7. de just. q. 4. art. 3. ad finem corporis, versic. Rursus circa eadem, Aragon. 2. 2. q. 88. art. 12. col. 5. versic.* Et *ad argumentum, Rudy Lop. 2. p. instruct. confe. ubi de clavibus, in c. 9. ad finem.* Et sunt clarè ejusdem sententiæ alii dicentes hanc commutationem faciendam in temporale belli subsidium. Hi sunt *Navar. summ. Lat. c. 12. n. 80. versic. Admonemus insuper, Hisp. c. 28. additione ad numerum eumdem, Corduba summa q. 149. & 150. Angles floribus 2. p. q. unic. de voto, art. 8. diffic. 7. Garnica in expositione Cruciatæ, fol. 44. Vega 2. tomo summæ c. 129. casu 106. Manuel in Bulla Cruciatæ §. 9. n. 109. & additione ad eumdem §. n. 109. Lud. Lop. 1. p. instruct. confe. c. 50. col. 3. versic. Commutatio voti.* Et tenet etiam expresè *Petrus de Ledesma 2. tomo summæ, tract. 10. c. 8. in fine tertia partis, ubi agit de commutatione votorum, versiculo Digo lo quarto.*

58 At probabilius est, posse commutari partim in temporale belli subsidium, & partim in alia quævis pietatis opera. Quod non obscurè significant verba ipsius Bullæ, ibi: *In aliquod subsidium hujus expeditionis commutari.* Quasi dicat aliquam commutationis partem debere esse in eleemosynam pro belli expeditione. Præterea quia hanc esse intentionem regis Hispaniæ Bullam impetrantis, vel ex eo constat, quia si tota commutatio deberet esse pecuniaria, cederet in magnum ejus detrimentum. Quia pauci uti vellent eo privilegio, aut quia præ paupertate non sint solvendæ quantitati æquali materiæ voti: aut si divites sint, nolint tantam pecuniam expendere. Et confirmatur, quia hac ratione concedit Pontifex una cum Bulla Cruciata, Bullam aliam compositionis pro debitis incertis, contentus multò minori summa, quam est debita, ut vel sic illa remissione attracti debitores, contribuant partem in ejusdem belli subsidium. Et ita tenent *Enriquez lib. 7. de indulg. c. 30. n. 6. Vivaldus eodem c. 14. n. 39. Suarez eodem c. 19. n. 18.* Et videntur tenere *Azor. tomo 1. instit. moral. lib. 11. c. 18. q. 9. in fine, & Sayro in clavi regia lib. 6. c. 12. n. 17. in fine, & n. 10.* ubi dicunt pauperem etiam voti commutationem petentem, debere eleemosynam exiguam in id subsidium contribuere quæ suæ paupertati æqualis sit. Quod quidem non esset verum, si oporteret totam commutationem fieri in temporale belli subsidium, sed non posset pauperis votum commutari virtute Bullæ, sicut nequit aliis Bullæ privilegiis frui, si pecuniis necessariis ad eam capiendam careat. Nec tamen est satis, minimam pecuniæ quantitatem contribuere, facta reliqua commutatione in alia opera pia. Quia videtur id intentioni Bullæ adversari, quæ potiùs spectavit commutationem in id belli subsidium. Quare prudentis confessoris arbitrio hoc librandum est attentis voti qualitate, & voventis facultatibus. Sicut apertè indicant *Azor. & Sayro*, in verbis ipsorum, quæ proximè retuli. Quia mens Pontificis est, ut omnes accipientes Bullam eo privilegio frui possint contributa aliqua eleemosyna suis facultatibus proportionata, ut vel sic copiosior ex multis eleemosynis, quibuldam minutis, aliis verò gratiosioribus, in belli expeditionem quantitas cogatur.

59 Undecima difficultas. An facultas commutandi vota religiosis concessa, sit restringenda, ut tantùm eò privilegio uti possint erga sæculares subditos Episcopo illius diœcesis, in qua sunt religiosi? *Sylvester verbo Domicilium, in fine*, ait Mendicantes, qui possunt confessiones undecumque ad se venientium excipere, non posse forensium vota commutare: quod id nequeat Episcopus eos exponens. Quod idem attentis antiquis Mendicantium privilegiis, fatetur *Manuel in addit. ad Bullam Cruciatam, §. 9. n. 120.* at vilo privilegio concesso Societati Jesu per Paulum III. cujus memini *n. 3.* concedente expresè facultatem commutandi undecumque venientium, ait id posse Mendicantes. Fundamentum hujus sententiæ tractans de simili quæstione in privilegio dispensandi concesso religiosis, retuli *c. 43. n. 14.*

60 At sicut *eodem c. 43. n. 15.* dixi non sic restringendum privilegium dispensandi, sed esse erga omnes totius orbis: ita de privilegio commutandi est dicendum, ob rationes *ibi* traditas.

61 Ultima difficultas. An privilegia commutandi vota, & in eis dispensandi, & absolvendi a reservatis, concessa religiosis erga sæculares, suspendantur per Bullam Cruciatam, & ita nequeant religiosi ullis uti erga sæculares carentes Bulla? Affirmant quidam suspendi, & ita esse necessariam Bullam in sæcularibus, ut religiosi valeant uti illis erga eos. Ducuntur ex clausula ipsius Bullæ, Nam datur in ea facultas commissario, suspendendi omnes gratias, & facultates concessas quibulvis monasteriis, piis locis, universitatibus, &c. Et subditur: *Exceptis tamen concessis ordinum Mendicantium superioribus, quæ ad eorum fratres tantum.* Et Commissarius suspendit facultates omnes, quas suspendere potest. Et ideò ita sustinent *Navarr. lib. 5. consiliorum, in posteriori editione, in tit. de privilegiis, consil. 16. n. 1. Lud. Lop. 2. p. instruct. confe. ubi de clavibus c. 2. col. 10. paulo ante versic. Quæritur deinde, Manuel in Bulla Cruciata §. 12. n. 4.* Atque in anno Jubilæi centesimi suspendi tenet *Navarr. §. In Levitico, notabili 28. in fine.*

62 At dicendum est, nequaquam suspendi, & ita non esse ad usum illorum necessariam Bullam in sæcularibus. Quia cum hæc privilegia sint adeò favorabilia, & non uni, vel alteri monasterio concessa, sed toti religioni, & adeò cedant in commune fidelium bonum, non videntur suspendi per verba adeò generalia, sed opus est specifica mentione. Et ideò clausula illa Bullæ intelligitur de gratiis, quæ conceduntur particularibus monasteriis, quales sunt, qui visitaverit tale monasterium, consequatur indulgentiam, &c. his enim privilegiis non fruentur sæculares carentes Bulla. Atque hujus sententiæ videtur apertè *Leonardus lib. 2. de just. c. 42. dub. 12. nu. 60. versic. Responderi potest*, ubi ait privilegiis commutandi vota concessis religiosis, non derogari per Bullas, & alias reservationes, nisi expressam contineant clausulam derogatoriam. Et tenet in propriis terminis, *Manuel* mutans sententiam, *additionibus, ad Cruciatam, §. 12. n. 4. & q. q. regularibus, tomo 1. q. 61. art. 14.* dicens multos viros doctissimos ita sentire. Et *Enriquez lib. 6. de pœnit. c. 16. n. 7. & lib. 7. de indulg. c. 28. n. 7.* ubi *in commento, lit. Z.* refert multos viros doctissimos ex Dominicana religione, & Franciscana, qui ita senserunt. Imo nec in anno Jubilæi centesimi suspenduntur. Ut benè ait *Enriquez eodem lib. 7. c. 28. nu. 7. & c. 21. nu. 3. in commento, lit. R.* & dicit probabile *idem Navarr. eodem notabili 28. in fine.*

CA-

CAPUT LV.

Qualiter commutatio voti, & juramenti, extinguat prioris materiæ obligationem: ita ut in nullo eventu reviviscat, nec sit licitus ad illam reditus?

SUMMARIUM.

Quot quæstiones disputanda sint? n. 1.
An voto commutato transferatur eadem obligatio in materiam subrogatam? n. 2.
An idem sit in juramento commutato? Refertur opinio, n. 3.
Explicatur sententia Auctoris, n. 4.
An jurans certo termino solvere, teneatur ex vi juramenti solvere prorogato eo termino per creditorem? Refertur opinio, n. 5.
Explicatur sententia Auctoris, n. 6. & 7.
An dilata solutione debitori liberetur fideiussor? eodem, n. 7.
An prorogata ex partium consensu decisione compromissi jurati, quando conventum est in principio, ut posset prorogari, obliget juramentum in eo terminato prorogato? n. 8.
Quid, si non est data prorogandi potestas ab initio? Refertur, opinio, n. 9.
Explicatur sententia Auctoris, n. 10.
Quid, si prorogatio fiat cum conditione, ut prioris compromissi clausula, & juramentum, censeantur repetita, aut in prorogatione promittant partes sub juramento priius facto? n. 11.
An commutato voto jurato, obligent votum, & juramentum circa materiam subrogatam? n. 12.
Explicatur quotupliciter fieri possit commutatio, & an tunc vinculum voti, & juramenti cadant in materiam subrogatam, n. 13.
Post, n. 13. invenies alia summaria.

1 TRiplex quæstio disputanda est. Prima quando commutatur votum, aut juramentum, qualiter desinat obligatio circa priorem materiam. Secundò, an non impleta materia subrogata, reviviscat prioris materiæ obligatio. Tertia, an licitus sit voventi post voti commutationem reditus ad priorem materiam.

2 Quæstio prima. An quando commutatur votum in aliam materiam, & similiter juramentum, extinguatur omnino prioris vinculi obligatio? Certum est, commutato voto in aliam materiam, extingui prorsus vinculum voti circa priorem materiam, & transferri idemmet in posteriorem materiam subrogatam: ac proinde hanc obligare sub eodem voto. Quippe prælatus commutans non condonat nomine Dei priorem voti obligationem, sed solam materiam mutat, ea lege, ut loco illius acceptet vovens aliam sub ejusdemmet voti obligatione. Sicut in humanis, quando ex consensu creditoris mutatur debitum in aliam materiam, eo ipso quod debitor commutationem acceptat, liber prorsus manet a prioris obligatione, & censetur materiam subrogatam promittere, & ad illam obligari. Atque ita docent, *D. Thom. 4. dist. 38. q. 1. art. 4. q. 3. Sylv. verb. Votum 4. q. 1. Cajet. 2. 2. q. 88. art. 10. notab. 2. & art. 12. col. 2. versic. In commutatione autem votorum, & in summa, verb. Votum c. nlt. versic. Rationabilis autem causa, & ibi Armilla n. 14. Sotus lib. 7. de just. q. 4. art. 1. col. 3. versic. Circa hanc conclusionem, & art. 3. col. 6. versic. De causis subinde, Palacios 4. dist. 38. disput. 3. col. 36. fol. 880. & ibi Ovandus disput. unic. proposit. 25. Aragon. 2. 2. q. 88. art. 12. in dubio circa secundam conclusionem, dict. 1. fol. 1041. Valentia 2. 2. disput. 6. q. 6. puncto 7. col. 2. versic. Respondeo, & col. penult. dub. 2. Emmanuel Sà summa, verb. Votum, ubi de voti irritatione n. 17. Suarez tomo 2. de re lig. tract. de voto, lib. 6. c. 20. n. 1. 5. & 10. Leonardus lib. 2. de just. c. 40. dub. 11. n. 94. & c. 41. dub. 12. n. 57. versic. Tertiò commutatione, Manuel in Bulla Cruciata §. 9. n. 116. & addit. ad eamdem §. 9. n. 105. Petrus de Ledesma 2. tomo summæ, tract. 10. c. 8. in 4. p. tract. de causis dispensandi, statim in principio, versic. Para mas eficacia, Enriquez, lib. 7. de indulg. c. 30. n. 5. Sayro in clavi regia, lib. 6. c. 11. nu. 120. & c. 12. nu. 2. Pedraza in summa, precepto 1. §. 8.*

3 De juramento autem est majus dubium. Quidam enim censent materiam subrogatam non obligare vinculo juramenti, sed id prorsus extingui, nisi de novo emittatur, sed solo voti vinculo obligare, si prius juramentum erat Deo factum: & solo promissionis humanæ nexu, si factum fuisset homini. Ducuntur, quod juramentum nequeat ex sola voluntate transferri in aliam materiam, nisi illa denuo jurejurando muniatur. Quare cum hoc non fiat, illa commutationis acceptatio solam promissionis vim habet: & ideò si juramentum erat Deo, erit promissio ipsi facta, & consequenter votum: si autem homini, erit promissio humana. Et confirmatur ex *c. penult. de jurejur.* ubi decernitur clericum, qui juraverat servare statuta edita, & postea promisit per idem juramentum servare statutum de novo conditum, non teneri juramentum servare statutum de novo conditum, non teneri juramento, sed sola promissione ad novum statutum, Cujus ratio est, quod juramentum prius non repetitum nequeat ex sola jurantis voluntate extendi. At eadem est ratio de translatione ab una materia in aliam. Quam etiam partem confirmat doctrina, quam *n. 5.* referemus. Et in propriis terminis hanc partem tuetur *Leonardus lib. 2. de just. c. 42. dub. 12. n. 57. versic. Tertiò commutatione.*

4 At dicendum est, quoties commutatur juramentum, sive ex consensu partium, sive auctoritate superioris, sive propria, in evidenter melius, non omnino extingui prioris juramenti obligationem, sed extingui circa solam priorem materiam, & transferri eamdemmet in materiam subrogatam. Quia si omnino extingueretur vinculum prioris juramenti: aut non esset vera commutatio, sed extinctio vinculi, aut esset commutatio in speciem diversam, ut promissionis juratæ in simplicem. Hoc autem apertè adversatur contrahentium menti. Quippe creditor commutationem promissionis sibi juratæ acceptans, nullatenus censetur cedere jure suo, velleque promissionem minori vinculo munitam loco prioris acceptare: aliàs defraudaretur. Quod idemmet contingit in commutatione juramenti facti Deo: nec enim Deus est visus aliter commutationem acceptare, nisi acceptando materiam subrogatam, sub ejusdem juramenti vinculo, sicut in voti commutatione contingit. Secundò, quia ratio contraria, & textus in contrarium adductus, non obstant. Quippe diversa est ratio de juramenti extensione, & de ejus commutatione. Extensio enim ut sic non dicit virtualem aliquam juramenti repetitionem, sed solam ejusdem juramenti applicationem ad novam materiam: quæ applicatio est impossibilis. Ut probant ea ratio, & textus. At commutatio juramenti claudit virtualem ejus repetitionem: sicut in voti commutatione contingit. Atque ita tradunt, *Aragon. 2. 2. q. 89. artic. 9. col. anteponult. in probatione secundæ propositionis, fol. 1088. Suarez tomo 2. de relig. tract. de juramento, lib. 2. c. 36. n. 8. & duplici sequenti.*

5 Hinc deducitur primo decisio ejus quæstionis: an juramentum solvendi debiti intra certam diem, si prorogetur a creditore terminus, obliget in termino subrogato. Quidam negant, & ideò dicunt hunc non fore perjurii reum, sed solius promissionis humanæ violatæ, si eo termino subrogato non solvat. Ducuntur, quod juramentum ex sola partis voluntate extendi nequeat, *c. penult. de jurejur.* Secundò, quia excommunicatio lata in debitorem, si certa die non solverit, cessat omnino, prorogata die per solum creditorem, & ideò ea non incurretur non solvendo die alia destinata. Ita tradunt, *Rainerius, & Matthæus*, quos refert, & sequitur *Cardinalis Clemen. 1. §. Nos itaque qu. 5. nn. 18. de jurejur. Decius c. De causis, in novæ edit. n. 49. paulo ante versic. Secundò præterea.* Et *l. Lecta n. 14. ff. si certum petatur.* Et videtur etiam tenere *c. Præterea el 2. nu. 11. versic. Sed tamen in juramento, de appellation.* tenet etiam *Cotta in memorabilibus juris, lit. I. verb. Juramentum, versic. Juramentum interpositum per debitorem, Beroius in suis quæst. familiaribus, quæst. 100. in fine, Gratus consilio 15. n. 18. & duplici sequenti volumine primo, Leonardus lib. 2. de justit. c. 42. dub. 12. nu. 57. versic. Tertiò commutatione.*

6 At dicendum est, juramentum obligare in termino illo posteriori per creditorem designato, atque ita debitorem eo non solventem fore prioris juramenti violati reum. Ducor, quod in hoc eventu nulla nova obligatio inducatur, sed est eademmet solvendi debiti ab initio contracta, solaque solutionis dies differtur. Ergo manet affecta obligatio illa eodem juramento. Et confirmatur, quia jurans solvere certa die, duo virtute jurat. Prius est, se soluturum, posterius, id futurum ea die, *l. Celsus 28. §. Idem ait, versic. Sed ipse rectè, ff. de receptis arbitris.* Ergo remittente creditore, seu prorogante posteriorem obligationem, non manet debitor liber a priori jurata, sed illa ad diem destinatam protenditur. Atque adeò hoc non est aliqua prioris juramenti extensio, sed potiùs coarctatio: id enim juramentum obligabat strictiùs, & per prorogationem termini indulgetur partis ejus remissio. Secundo, quia prorogatio videtur facta cum omnibus qualitatibus, & clausulis rei prorogatæ, *l. Lecta 40. ff. si certum petatur: & l. Legem 19. C. de locato.* Et utrobique DD. cum *Glossa finali c. Hi qui auctoritate, de prabend. in 6. & ibi Franco in fine.* Ergo prorogatio illius termini videtur facta cum qualitate prioris. Nec obstant contraria. Quia ad primum constat ex dictis in confirmatione præcedenti. Ad secundum dic esse disparem rationem. Quòd judex excommunicarat ad diem illam solam. & cum excommunicare sit actus jurisdictionis, nequit ex solo partium jurisdictione carentium consensu prorogari. At juramentum non prorogatur, ut diximus: excommunicatio enim erat illi soli diei allegata: juramentum autem minimè. Et ideò hanc partem tuentur *Bartol. lib. 1. Et post operis, nu. 7. juncto nu. 5. ff. de novi operis nuntiatione: & Idem dicemus in juramento, Boerius decisione 284. num. 11. Barbatius consil. 31. paulo ante finem, vol. 1. Natta consil. 57. num. 4. lib. 3. Bolognetus dict. l. Lecta nu. 33. quæst. 2. & ibi Cagnolus nu. 101. Covar. de pactis 1. part. in initio, nu. 6. versic. Secundò constat, in fine, & versic. Quintò ut difficultatem*, ubi contrariam sententiam appellat fallam. *Decisio Capella Tolosanæ 182. num. 1. Perez lib. 3. ordinamenti, in tit. 4. lib. 1. versiculi, Hins infertur, quòd si juravi, Curtius junior. dict. l. Lecta, num. 10. Antonius Gabriel in suis communibus opinionibus, lib. 2. tit. de dilationibus, conclus. 2. num. 11. Seraphinus de privilegiis juramenti, privileg. 22. nu. 88. Gutierez de juramento confirmatorio 1. part. cap. 49. nu. 10. Tuschus in suis conclusionibus practicis lit. C, verbo, Compromissum, conclusione 518. nu. 7. Emanuel Sà sum-*